

Департамент гуманітарної політики  
Вінницької обласної державної адміністрації  
Комунальний заклад вищої освіти  
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

# **СУЧАСНА ЛІНГВОДИДАКТИКА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ: ПРОБЛЕМИ, ПОШУКИ, ЗДОБУТКИ**

Збірник матеріалів XII Всеукраїнської  
науково-практичної конференції (23 квітня 2026 року)

Вінниця  
КЗВО «ВГПК»  
2026

Рекомендовано до друку вченою радою Комунального закладу вищої освіти  
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»  
(протокол № 10 від 16 квітня 2026 року).

Сучасна лінгводидактика в Новій українській школі: проблеми, пошуки, здобутки: збірник матеріалів XII Всеукраїнської науково-практичної конференції / упор. та відп. за випуск: Н. І. Скрипник, Ю. Б. Лебедь. Вінниця : КЗВО «ВГПК». 2026. 260 с. URL: <https://vgpk.edu.ua/news/20961/>

*Відповідальність за зміст статей несуть автори  
Матеріали видаються в авторській редакції*

**Упорядники та відповідальні за випуск:**

**Скрипник Н. І.**, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри української філології, спеціаліст вищої категорії Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»;

**Лебедь Ю. Б.**, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри зарубіжної літератури та основ риторики, спеціаліст вищої категорії Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

**Рецензенти:**

**Павликівська Наталія Михайлівна** – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

**Сукаленко Тетяна Миколаївна** – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури Державного податкового університету;

**Січкарь Світлана Анатоліївна** – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та журналістики Уманського національного університету.

У збірнику вміщено тексти доповідей учасників **XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна лінгводидактика в Новій українській школі: проблеми, пошуки, здобутки»**, проведеної 23 квітня 2026 року на базі Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж». Теми доповідей стосуються актуальних питань мовної, літературної, іншомовної освіти, а також психолого-педагогічних особливостей організації освітнього процесу в НУШ.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                                                                 |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ВСТУП</b>                                                                                                                                                                    | <b>7</b>  |
| <b>ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ</b>                                                                                                                                                       |           |
| <i><b>БІДА Олена. ОРИС Ільдіко. ЧИЧУК Антоніна.</b></i> Особливості роботи учителів в умовах поліетнічного середовища Закарпаття                                                | <b>9</b>  |
| <i><b>ПАВЛІШЕНА Людмила.</b></i> Від текстоцентризму до наративного мислення: трансформація літературознавчих категорій у процесі шкільного вивчення української літератури     | <b>14</b> |
| <i><b>ПОПОВИЧ Анжеліка.</b></i> Метамовна рефлексія як основа навчання стилістики                                                                                               | <b>21</b> |
| <i><b>ФЕДОРЦОВА Олена.</b></i> Застосування компетентнісного методу викладання іноземної мови в НУШ                                                                             | <b>25</b> |
| <i><b>ІЛЬЧЕНКО Анжела.</b></i> Особливості структурування концепту «війна» у поетичному світі Сергія Жадана                                                                     | <b>31</b> |
| <i><b>ГОНЧАР Анна.</b></i> Розвиток творчого мислення учнів 7 класів у процесі аналізу художнього твору                                                                         | <b>35</b> |
| <i><b>ПОДГОРНЮК Олександра.</b></i> Сучасні підходи до опрацювання творів української літератури в 7 класі НУШ (за підручником Т. Яценко, В. Пахаренка, О. Слижук та І. Тригуб) | <b>41</b> |
| <i><b>СКРИПНИК Надія.</b></i> Академічна доброчесність як основа культури навчання і наукового мислення                                                                         | <b>46</b> |
| <p style="text-align: center;"><b><u>СЕКЦІЯ 1</u></b></p> <p style="text-align: center;"><b>ТРАДИЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В НУШ</b></p>             |           |
| <i><b>ГУТА Анна. СКРИПНИК Надія.</b></i> Використання народних традицій на уроках української мови                                                                              | <b>52</b> |
| <i><b>ТУРЛЮК Світлана.</b></i> Дидактичний потенціал простого ускладненого речення у формуванні критичного мислення                                                             | <b>57</b> |
| <p style="text-align: center;"><b><u>СЕКЦІЯ 2</u></b></p> <p style="text-align: center;"><b>ІННОВАТИКА В МОВНІЙ ТА ЛІТЕРАТУРНІЙ ОСВІТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ</b></p>                |           |
| <i><b>БАБЕНКО Катерина. СКРИПНИК Надія.</b></i> Застосування елементів гейміфікації для підвищення ефективності мовної освіти учнів                                             | <b>65</b> |
| <i><b>ДУЛЬДІЄР Катерина. СКРИПНИК Надія.</b></i> Медіаграмотність як невід’ємний компонент мовної підготовки в НУШ                                                              | <b>71</b> |
| <p style="text-align: center;"><b><u>СЕКЦІЯ 3</u></b></p> <p style="text-align: center;"><b>СУЧАСНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В НУШ</b></p>      |           |
| <i><b>БОНДАР Богдана.</b></i> Використання диференційованих завдань як засіб підвищення ефективності навчання української мови                                                  | <b>76</b> |

|                                                                                                                                                        |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>МАЦЕЛКО Анастасія.</b> Сторітелінг як інструмент розвитку мовної компетентності учнів початкових класів                                             | <b>82</b>  |
| <b>ШИЯН Соломія.</b> Формування читацької компетентності засобами візуалізації при вивченні творів Тараса Шевченка                                     | <b>86</b>  |
| <p style="text-align: center;"><b>СЕКЦІЯ 4</b><br/> <b>ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОЇ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ</b></p>                                  |            |
| <b>БОГУШЕВСЬКА Тетяна.</b> Формування комунікативних компетентностей шестикласників у процесі вивчення іменника                                        | <b>91</b>  |
| <b>ЗАГАКАЙЛО Вікторія.</b> Діяльнісний підхід при вивченні творів Тараса Шевченка в початковій школі (на прикладі поезії «Світає, край неба палає...») | <b>97</b>  |
| <b>КАСЯН Олена.</b> Формування читацької компетентності та мовної грамотності молодшого школяра при вивченні творів Тараса Шевченка                    | <b>103</b> |
| <b>ТОКАР Юлія.</b> Реалізація комунікативно-діяльнісного підходу в сучасних підручниках з української мови для початкових класів                       | <b>107</b> |
| <b>ЧОРНА Наталія.</b> Інтегрований підхід на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі                                             | <b>112</b> |
| <p style="text-align: center;"><b>СЕКЦІЯ 5</b><br/> <b>ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ В НУШ</b></p>                     |            |
| <b>ВАСИЛИШЕНА Анастасія. БАРИЦЕВСЬКА Інна.</b> Психологічні умови формування в учнів підліткового віку лідерських якостей                              | <b>118</b> |
| <b>ГУНЬКО Ольга. БАРИЦЕВСЬКА Інна.</b> Розвиток креативності у дітей віку 10-12 років засобами ігрових методів навчання                                | <b>127</b> |
| <b>КРАВЧУК Марія. БАРИЦЕВСЬКА Інна.</b> Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку як передумова формування вміння вчитися                | <b>134</b> |
| <p style="text-align: center;"><b>СЕКЦІЯ 6</b><br/> <b>РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ</b></p>                                                     |            |
| <b>ГОДОВАНЕЦЬ Наталія.</b> Вимова та правопис найуживаніших у мовленні числівників: методичні аспекти                                                  | <b>143</b> |
| <b>СХАБИК Вікторія. СКРИПНИК Надія.</b> Сюжетно-рольові ігри як засіб розвитку діалогічного мовлення учнів                                             | <b>149</b> |
| <p style="text-align: center;"><b>СЕКЦІЯ 7</b><br/> <b>СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ОПРАЦЮВАННЯ РІЗНОЖАНРОВИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ У НУШ</b></p>                      |            |
| <b>ДЕРЖАВЕЦЬ Анастасія.</b> Образ Гекльберрі Фінна як втілення антигеройства в американській літературі ти XIX століття                                | <b>155</b> |

|                                                                                                                                                                             |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>ПОХИЛЮК Анастасія.</b> Фольклорні витoki художнього світу драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня»                                                                      | <b>159</b> |
| <b>ПОХИЛЮК Олена.</b> Екзистенційні виклики та пошуки підліткової ідентичності в романах Йоанни Ягелло                                                                      | <b>166</b> |
| <b>ПРИШЛЮК Юлія.</b> Формування етнокультурної компетентності учнів на уроках української літератури (на матеріалі творів Тараса Прохаська Андрія Кокотюхи та Марії Матіос) | <b>177</b> |
| <b><u>СЕКЦІЯ 8</u></b><br><b>ЕТНОЛІНГВОДИДАКТИКА</b>                                                                                                                        |            |
| <b>МАХОВСЬКА Світлана.</b> Лінгводидактичні можливості використання паремійного фонду в курсі української мови за професійним спрямуванням                                  | <b>179</b> |
| <b><u>СЕКЦІЯ 9</u></b><br><b>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НУШ</b>                                                                                   |            |
| <b>ВАСЕЧКО Марина.</b> Теоретичні засади аудіювання як виду мовленнєвої діяльності у процесі навчання іноземної мови                                                        | <b>184</b> |
| <b>ГЕРЦУН Альбіна.</b> Поняття мовної компетентності учнів та шляхи її формування на уроках англійської мови                                                                | <b>189</b> |
| <b>ГРИЦЮК Тетяна.</b> Особливості афіксального вираження конотації в англійській мові                                                                                       | <b>195</b> |
| <b>ГУНЬКО ДАР'Я.</b> Використання уроку-гри у формуванні іншомовної комунікативної компетентності молодших школярів                                                         | <b>201</b> |
| <b>ЗАРЯ Олександра.</b> The stylistic of news reporting vs opinion pieces                                                                                                   | <b>206</b> |
| <b>КЛАНЦАТА Вікторія.</b> Граматичні категорії іменника в англійській мові                                                                                                  | <b>210</b> |
| <b>КУЧЕРЕНКО Анна.</b> Міфи та легенди корінних американців                                                                                                                 | <b>216</b> |
| <b>СУЛИМА Діана.</b> Функціонально-стилістичні особливості категорії числа в сучасній англійській мові та їх використання у процесі навчання НУШ                            | <b>221</b> |
| <b>ШАФАР Іванна.</b> Кількісний аналіз форм порівняння в романі «Девід Копперфілд» Чарльза Дікенса                                                                          | <b>223</b> |
| <b>ШУМАСЬКА Поліна.</b> Формування техніки читання як складової іншомовної комунікативної компетентності учнів початкової школи                                             | <b>225</b> |
| <b>ЯКОВЛЄВА Олександра.</b> Сучасний урок у контексті дидактичної системи НУШ: типологія, структура та інноваційні підходи в навчанні іноземних мов                         | <b>230</b> |

| <p style="text-align: center;"><b><u>СЕКЦІЯ 10</u></b></p> <p style="text-align: center;"><b>ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ<br/>В РІЗНИХ СФЕРАХ СУСПІЛЬСТВА</b></p> |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b><i>БОРИСЕНКО Олександр.</i></b> Вплив TikTok-культури на сучасну українську мову                                                                                                   | <b>235</b> |
| <b><i>КРУГЛЯК Олеся.</i></b> Інноваційна діяльність у теорії і практиці журналістики                                                                                                  | <b>239</b> |
| <b><i>КРУЛЕВСЬКА Анна.</i></b> Українська мова в телевізійних токшоу: тенденції і проблеми                                                                                            | <b>244</b> |
| <b><i>ПАЮЛ Надія.</i></b> Подкасти українською: новий етап розвитку усного мовлення                                                                                                   | <b>247</b> |
| <b><i>СВИСТАК Владислава.</i></b> Формування і розвиток digital-середовища в сфері медіа та соціальних комунікацій                                                                    | <b>250</b> |
| <b><i>ЧУМАК Віктор.</i></b> Мова українських новин: трансформації після 2014 та 2022 років                                                                                            | <b>255</b> |

**ПОХИЛЮК Олена**, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української філології Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

## **ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ВИКЛИКИ ТА ПОШУК ПІДЛІТКОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В РОМАНАХ ЙОАННИ ЯГЕЛЛО**

**Анотація.** У статті досліджено комплекс екзистенційних викликів та стратегії формування підліткової ідентичності в художній прозі сучасної польської письменниці Йоанни Ягелло. На матеріалі романів «Кава з кардамоном», «Тільки коли йде дощ» та «Найулюбленіша» проаналізовано трансформацію жанру *Young Adult* від дидактичних моделей до «нового реалізму». Виявлено, що центральним проблемним вузлом творчості авторки є криза сучасної сім'ї, дефіцит емоційної комунікації та соціокультурне відчуження підлітка.

Особливу увагу приділено мотивам нонконформізму, розкриттю сімейних таємниць та дестигматизації табуйованих тем (депресія батьків, психічне здоров'я, соціальне сирітство). Доведено, що пошук власного «я» героями Ягелло відбувається через перехід від дитячого егоцентризму до розуміння складності людської натури та подолання внутрішньої ізоляції. Охарактеризовано роль «гастрономічного» символізму та містичних елементів як засобів експлікації психологічних станів персонажів. Результати дослідження підтверджують значний виховний та психологічний потенціал прози Й. Ягелло в контексті формування національної та особистісної самосвідомості молодого читача.

**Ключові слова:** Йоанна Ягелло, підліткова література, ідентичність, екзистенційний виклик, криза сім'ї, нонконформізм, новий реалізм, соціальна стигматизація.

**Постановка проблеми.** У сучасному літературному процесі категорія підліткової літератури остаточно виокремила в автономний художній сегмент, відійшовши від дидактичного повчання на користь автентичного зображення

внутрішнього світу молодого людини [8, с. 496]. Підлітковий період у психології традиційно характеризується рисами «шторму і стресу»: конфліктами з батьками, змінами настрою та ризикованою поведінкою [8, с. 497]. Проте в умовах сьогодення ці вікові кризи набувають рис глибоких екзистенційних викликів. Твори Йоанни Ягелло демонструють «прірву відчуження й нерозуміння між батьками та дітьми», руйнування родинного затишку та дефіцит емоційної комунікації [8, с. 496]. Пошук власного «я» героями-підлітками відбувається на фоні складних життєвих викликів: хвороб близьких, депресії, сирітства та соціальних упереджень. Зважаючи на це, аналіз способів художньої рецепції екзистенційних криз та шляхів віднайдення підлітками власної ідентичності у творах популярної польської авторки є актуальним завданням сучасної філологічної науки.

**Стан дослідження проблеми.** Творчість Йоанни Ягелло викликає стійкий інтерес в українському науковому просторі, особливо після виходу її бестселерів в українських перекладах. Психологію підлітків на прикладі роману «Кава з кардамоном», розкриття їхнього внутрішнього світу та процес самоідентифікації ґрунтовно дослідила С. Журба [4]. Особливості картини світу підлітка у творах авторки, а також тенденції «нонконформізму» в поведінці героїв аналізує у своїх працях В. Черевченко [8]. Новітній доробок авторки, зокрема романи «Тільки коли йде дощ» (2019) та «Найулюбленіша» (2024), що розкривають нові грані соціальної стигматизації, проблеми рекомпонованих сімей та екзистенційного болю підлітків, перебуває у фокусі уваги О. Похилук [5; 7]. Водночас, попри наявні розвідки, комплексне філологічне узагальнення того, як саме екзистенційні виклики (хвороби, сімейні таємниці, самотність) стимулюють пошук ідентичності в різних за тематикою творах Ягелло, потребує подальшого вивчення.

**Мета дослідження** полягає в цілісному системному аналізі художньої рецепції екзистенційних викликів та процесів формування підліткової ідентичності в романах Йоанни Ягелло «Кава з кардамоном», «Тільки коли йде дощ» та «Найулюбленіша». Для досягнення мети передбачено розв'язати такі

**завдання:** охарактеризувати специфіку художнього втілення екзистенційних криз (депресія батьків, сімейні таємниці, соціальні упередження) в прозі авторки; розкрити шляхи самоусвідомлення та пошуку власного «я» головними героями в умовах соціальної ізоляції та трансформації родинних моделей; проаналізувати ідейно-тематичну функцію мотивів нонконформізму та бунту як засобів ствердження підліткової суб'єктності.

**Виклад основного матеріалу.** Тематико-проблемний комплекс молодіжної прози Йоанни Ягелло репрезентує якісно новий етап розвитку польської літератури категорії Young Adult, що характеризується відмовою від ідеалізованого зображення юності на користь «нового реалізму». Авторка вибудовує художній світ, у центрі якого перебуває підліток, що проходить складний шлях ініціації через зіткнення з гострими соціально-психологічними та морально-етичними викликами.

Центральною проблемою у творчості письменниці постає криза сучасної сім'ї та дефіцит емоційної комунікації між поколіннями. У циклі романів про Халіну Барську (Лінку) авторка акцентує увагу на явищі, яке С. Журба, спираючись на концепцію Р. Епштейна, визначає як «Love crazy» – специфічну форму батьківської любові, позначену байдужістю, небажанням знайти душевний контакт із дитиною та зануреністю дорослих у власні егоцентричні драми [4, с. 42]. Наслідком такої поведінки стає «ефект равлика», коли кожен член родини замикається у власній «хатинці», відгороджуючись від інших стіною таємниць та недомовок. У наших попередніх дослідженнях окреслено, що такий стан призводить до глибокої відчуженості, де діти, залишені наодинці зі своїми проблемами, змушені виконувати дорослі обов'язки, як-от догляд за молодшими братами чи самостійне розв'язання побутових негараздів [6, с. 161].

Проблематика пошуку ідентичності у Ягелло тісно переплетена з мотивами нонконформізму та бунту проти аморальності світу дорослих. Головна героїня Лінка постає як особистість, що гостро реагує на фальш, нещирість та боягузтво оточення. Дослідники проводять виразну паралель між образом Лінки та Голденом Колфілдом Дж. Д. Селінджера, вбачаючи у її діях протест проти

бездушного світу, де дорослі приховують правду заради власного комфорту [8, с. 499]. Цей бунт трансформується в детективну лінію сюжету, де підліток самостійно розкриває «скелети у шафі» власної родини, проходячи через болюче усвідомлення того, що світ не є ідеальним, а батьки мають право на помилки та слабкість.

Важливим аспектом творчості Й. Ягелло є дестигматизація тем, які тривалий час вважалися табуйованими в підлітковій літературі. Це, зокрема, питання психічного здоров'я, депресії та лікування в психіатричних лікарнях. Письменниця не лише вводить ці теми у канву оповіді, а й показує їх через призму сприйняття підлітка, який вчиться приймати хворобу матері як частину реальності, що потребує прощення та розуміння, а не осуду [6, с. 158]. Поряд із цим авторка порушує проблему соціального сирітства та життя покинутих дітей. Образ Касі Печериці у «Каві з кардамоном» стає символом незламності волі; через її історію Ягелло демонструє драматизм існування дитини, яка не має кому сказати «мамо», проте знаходить у собі сили для самореалізації та боротьби за власне щастя [8, с. 499].

Емотивна домінанта творів авторки часто втілюється через розгалужену систему метафор, серед яких ключове місце посідає «гастрономічний» код. С. Журба зазначає, що назва «Кава з кардамоном» є промовистою метафорою життя підлітка: дівчина моделює смак напою, як і власну долю, де гіркота щоденних випробувань пом'якшується «солодкими» моментами першого кохання та щирої дружби [4, с. 41]. Кулінарний аспект у назвах («Шоколад із чилі», «Тирамісу з полуницями») маркує різні етапи дорослішання, від невинних почуттів до складних емоційних дилем, пов'язаних із соціальним тиском та економічною нерівністю.

У романі «Тільки коли йде дощ» (2019) Йоанна Ягелло деконструє поширений соціокультурний міф про старші класи як період виняткової безтурботності та «золотого часу» юності. Авторка зміщує фокус із підготовки до випускних іспитів (матури) на складні процеси ініціації, де статеве дозрівання є лише фоном для значно глибших екзистенційних викликів. Провідною в

нарративі постає тема складності людської натури, яку письменниця розкриває через призму конфліктних ситуацій, що змушують героїв переглядати свої цінності та соціальні ролі.

Центральною в творі є проблема трансформації сучасної моделі сім'ї, зокрема специфіка функціонування «зведених» (рекомпонованих) родин. Через одруження батьків головні герої – Зуза та Куба – змушені не лише змінювати фізичний простір життя, а й інтегруватися в нову систему родинних зв'язків. Письменниця детально досліджує психологічну складність адаптації підлітків до нових ролей у будинку, де звичні «безпечні куточки» комунікації зникають під тиском нових обставин.

Соціально-економічна проблематика твору експлікується через опозицію колишнього та нинішнього життя Зузи: від тісної квартири-студії та побутового дискомфорту до розкоші приватних шкіл і високого фінансового статусу. Проте Ягелло акцентує, що матеріальний добробут не вирішує внутрішніх конфліктів, а навпаки – може посилювати відчуження. Поряд із цим порушується тема важкої хвороби (онкології) та її впливу на психіку підлітка, що яскраво простежується в образі Куби, який опиняється на межі самотності через хворобу матері.

Одним із найгостріших етичних питань роману є проблема почуттів між зведеними братом і сестрою. Авторка аналізує психологічну пастку, у якій опиняються молоді люди: їхня духовна близькість і закоханість входять у конфлікт із юридичним статусом і суспільною мораллю. Це зосереджує увагу читачів на ідеї про те, що підлітки переживають емоційні стани значно інтенсивніше за дорослих, зберігаючи при цьому безкомпромісну чесність у своїх почуттях.

Психологічний пласт роману доповнюється темою «масок» та упереджених суджень. Письменниця показує, як легко людина потрапляє в пастку стереотипів: батько-трудоголік, пригнічена мати чи бунтівна донька – кожен із цих образів приховує значно складнішу історію. Специфічною є й тема «скелетів у шафі», зокрема через мотив самогубства попередньої партнерки

вітчима, що додає сюжету драматичної напруги та піднімає питання відповідальності дорослих перед дітьми.

Завершальним проблемним вузлом твору є тема подолання відчуженості. Ягелло доводить, що закритість у власному болю та накопичення розчарувань за спиною близьких є деструктивними шляхами. Основний гуманістичний посыл роману полягає в необхідності відкритого діалогу: авторка закликає дати іншій людині шанс на пояснення та порозуміння, оскільки саме вмінню «відкритися іншому» належить ключова роль у процесі формування зрілої особистості.

У пізнішій творчості, зокрема в романі «Найулюбленіша» (2024), тематичний спектр розширюється за рахунок проблематики соціальних упереджень та страху перед «інакшістю». Головна героїня Мілка стикається з відчуженням у новому середовищі, де її матір-скульпторку, що веде нестандартний спосіб життя, місцеві мешканці вважають «відьмою». Тут Ягелло торкається складного питання ціни творчої кар'єри жінки та її впливу на стосунки з дитиною [5, с. 435]. Проблема соціальної стигматизації поєднується з містичними мотивами – візіями головної героїні, що відображають історичну травму переслідування жінок у минулому, створюючи багатосаровий наратив про право особистості бути собою всупереч осуду малого містечка [5, с. 438].

Авторка сімейного книжкового блогу ZaczytASY зазначає: ««Найулюбленіша» – це роман про любов у найрізноманітніших її проявах. Це і любов між матір'ю та донькою, яка не зникає навіть попри складні обставини, і перше романтичне почуття, що допомагає Мілці розкритися для іншої людини» [1]. Письменниця передає ці почуття стримано й природно, без надмірного пафосу чи сентиментальності. Завдяки вдало дібраним словам, майстерно вибудованим сценам і діалогам вона дає читачеві можливість самостійно осмислювати емоції персонажів і робити власні висновки.

У рецензії М. Бохенек зазначено, що роман «Найулюбленіша» змальовує непрості випробування підліткового віку: пошук себе, відновлення стосунків із матір'ю, адаптацію до нового середовища, а також перше юнацьке кохання [2]. Після прочитання цього твору можемо констатувати, що Йоанна Ягелло

актуалізує комплекс соціально-психологічних проблем, зміщуючи акцент із зовнішньої подійності на інтенсивність внутрішньої рефлексії героїв. Авторка вибудовує емоційно насичену оповідь, у якій домінують мотиви пошуку самоідентифікації та дефіциту емпатії у взаєминах із близьким оточенням. Провідною лінією твору постає екзистенційна самотність підлітка: Мілка опиняється в стані соціальної ізоляції, посиленої зміною звичного середовища та відсутністю надійної психологічної підтримки.

Драматизм сюжету поглиблюється через реконструкцію складних материнсько-дочірніх взаємин. Конфлікт із матір'ю-скульпторкою, яка свого часу відмовилася від виховання дитини заради професійної самореалізації, сприймається героїнею як фундаментальна зрада. Це унеможлиблює швидке прощення та підкреслює проблему нерозуміння життєвих пріоритетів іншої людини. Соціальний аспект проблематики розкривається через опозицію «особистість – соціум», де страх перед «інакшістю» провокує колективну стигматизацію. Називаючи матір Мілки «відьмою», мешканці містечка актуалізують історичну пам'ять про переслідування жінок (трагедія Кролячого Пагорба), що накладає відбиток на самосприйняття дівчини та породжує в ній страх перед власними прихованими здібностями.

У своїй рецензії М. Галічек-Кремпа відзначає, що ця книга письменниці вчить залишати позаду те, що не варте уваги: злісні глузування, осудливі погляди та чужі упередження [3]. Й. Ягелло зосереджує увагу на тому, що кожен має право на щастя, і лише від нас залежить, чи наважимося ми його досягти.

**Висновки.** Отже, тематика й проблематика творів Йоанни Ягелло охоплює як інтимно-особистісні переживання (перша закоханість, статеве дозрівання), так і глобальні соціальні конфлікти. Письменниця створює особливий тип «діалогічної прози», де проблеми не мають миттєвих рішень, а вимагають від героя глибокої рефлексії та внутрішньої трансформації. Як ми узагальнюємо в попередніх наукових розвідках, значний виховний потенціал цих творів полягає в їхній здатності залучати молодого читача до процесу осмислення прихованих аспектів життя, допомагаючи йому знайти баланс між власними потребами та

обов'язками перед світом [7, с. 157]. Проза Ягелло стає майданчиком для подолання «прірви відчуження», пропонуючи підліткам інструменти для самопізнання та соціальної адаптації в умовах недосконалого світу дорослих.

### Список використаних джерел:

1. [#partonat] Joanna Jagiełło, Najukochańsza [Wydawnictwo Literatura]. Marca 18, 2024. URL: <https:// zaczytasy.blogspot.com/2024/03/partonat-joanna-jagieo-najukochansza.html> (дата звернення 01.04.2026).
2. Bochenek M. Najukochańsza. Joanna Jagiełło. Literatura 2024. 27-06-2024. URL: <https://opetaniczytaniem.pl/recenzje/najukochansza-joanna-jagiello-literatura-2024.html> (дата звернення 01.04.2026).
3. Galiczek-Krempa M. Recenzja książki: Najukochańsza. URL: <https://www.granice.pl/recenzja/najukochansza/79996> (дата звернення 29.03.2025).
4. Журба С. Психологія підлітка у романі «Кава з кардамоном» Йоанни Ягелло. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2018. Вип. 11. С. 37-48.
5. Похилюк О. М. Основні тематичні аспекти та проблематика роману Йоанни Ягелло «Найулюбленіша». *Scientific research: modern challenges and future prospects* : The 9th International scientific and practical conference (April 14-16, 2025). MDPC Publishing, Munich, Germany, 2025. pp. 433–439.
6. Похилюк О. Проблематика й жанрово-композиційні особливості роману для молоді Йоагги Ягелло «Кава з кардамоном». *Folium*. № 6. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2025. С. 157–162. DOI: <https://doi.org/10.32782/folium/2025>.
7. Похилюк О. Проблематика роману Йоанни Ягелло «Тільки коли йде дощ». *Сучасна лінгводидактика в Новій українській школі: проблеми, пошуки, здобутки*: збірник матеріалів XI Всеукраїнської науково-практичної конференції / упор. та відп. за випуск Н. І. Скрипник, Г. В. Хоміцька, Ю. Б. Лебедь. Вінниця : КЗВО «ВГПК», 2025. С. 156–160.
8. Черевченко В. Особливості картини світу підлітка у творі Йоанни Ягелло «Кава з кардамоном». *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2019. Випуск 187. С. 496–501. URL:

**ПРИШЛЮК Юлія**, здобувачка Уманського національного університету.

**Науковий керівник:** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української і зарубіжної літератури та українознавства Уманського національного університету **Гончарук В. А.**

## **ФОРМУВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ТАРАСА ПРОХАСЬКА, АНДРІЯ КОКОТЮХИ ТА МАРІЇ МАТІОС)**

**Анотація.** У тезах актуалізовано проблему формування етнокультурної компетентності учнів у процесі навчання української літератури в нинішніх умовах. Окреслено дидактичний потенціал сучасної української прози як джерела етнокультурної інформації та засобу трансляції національно-культурних смислів. Звернено увагу на можливості використання художніх текстів для розвитку мовно-літературної компетентності, національної свідомості та культурної ідентичності здобувачів освіти.

**Ключові слова:** етнокультурна компетентність, етнокультурні коди, сучасна українська література, мовно-літературна компетентність, етнолінгводидактика.

**Постановка проблеми.** Сучасні освітні трансформації в Україні зумовлюють потребу у вихованні компетентної мовно-літературної особистості, яка усвідомлює власну культурну належність. У цьому контексті особливої ваги набуває етнокультурна компетентність як інтегральна характеристика, що охоплює знання про національну культуру, уміння інтерпретувати її прояви та сформованість ціннісного ставлення до них.

**Стан дослідження проблеми.** У працях українських дослідників розкривається сутність етнокультурних кодів як особливих носіїв національно